

ΔΥΟ ΑΡΧΙΕΠΙΚΟΠΟΙ ΑΧΡΙΔΩΝ*
(ΠΡΩΤΗΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ)

ΕΝ ΤΥΒΙΓΓΗ
ΠΑΡΑ ΜΑΡΤΙΝΩΙ ΤΩΙ ΚΡΟΥΣΙΩΙ
ΓΑΒΡΙΗΛ (1587) ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (1599)
ΚΑΙ Ο ΣΥΝ ΑΥΤΟΙΣ
ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ
ΤΑ ΚΑΤ' ΑΥΤΟΥΣ
ΚΑΤ' ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

D i a r i u m III, 589—593. (μετάφρασις)

§ 21. Τῇ ὑστάτῃ (31ῃ) Αὐγούστου ἡμέρᾳ ὥρα δι' ἑσπερινῇ πέμ-
πτῃ ἀνήλθον χάριν περιπάτου μετὰ τῆς συζύγου μου εἰς τὸν κῆπον
μου, εἰς τὸ Ὑστερβέλγιον. Μόλις ἐκεῖθεν ἐξῆλθον ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵν'
ἀνέλθω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἀνακαλεῖ με ἡ ὑπηρετρία Βαρ-
βάρα, ἣτις εὗρίσκειτο ἐν τῷ κήπῳ λέγουσα ὅτι ἐρχεται ὁ πατριάρχης
καὶ ὅτι πρέπει ἵνα καταβῶ εἰς τὴν Λουναβίαν πύλην [πρὸς προὔπάν-
τησιν]. Τότε δὴ ἔξω τοῦ κήπου καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ τῆς πρὸς
τὸν Νέκκαρον νεούσης προσέρχεται ὁ ἐρμηνεύς *Γαβριήλ Χάρερ* ἐκ
Νυρεμβέργης ὅστις καὶ πρὸ τριῶν περιόπου ἐτῶν λέγει ὅτι προσῆλθε
παρ' ἐμοὶ συνοδεύων ἑλληνα ἱερέα, ἀλλὰ τοῦτο ἢ δὲν εἶναι ἀληθές,
ἢ τότε οὗτος ἔφερεν ἄλλο ὄνομα διότι ὁ ἱερεὺς *Ἰωάννης Θεολοῦτης*
ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης ἢ ἐκ Πλαταμῶνος εἶχε παρ' αὐτῷ ὑπηρετήν τότε
(μηνὶ Φεβρουαρίῳ, 1585), ὅστις ὠνομάζεται Ἀνδρέας Μέροκος ἐκ
Φισβάχης. Ἄλλ' ἦτο ἐδῶ καὶ τῇ 27 Ἰουνίου [15]82 μετὰ Γαβριήλ
τοῦ *Κολονάρου*(;) ὀνομάζων ἑαυτὸν Σασσιανδὸν Φάδεμ Πολωνὸν
(ταῦτα παρὰ τῆς συζύγου ἔμαθον) ἔφιππος, πρᾶσίνην περιβεβλημένος
ἐσθῆτα βεβαιῶν ὅτι καὶ πρότερον παρ' ἐμοὶ ἐγένετο, νομίζω ἴσως
μετὰ τοῦ ἱερέως Ἰωάννου ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γαβριήλ*.

Κατήλθομεν ἐγὼ καὶ ἡ σύζυγός μου εἰς τὴν πύλην [τῆς πόλεως].
εἰσῆλθον παραγγείλας εἰς τὸν ἐρμηνεῦν ἵνα ἀναμείνη μετὰ τοῦ πατρι-
άρχου, ἐὰν ἐπρόκειτο ἵνα ἐλθῃ, εἰς οὗ ἐπανέλθω εἰσέρχομαι εἰς τὸν
ἀνώτερον ἐπιστάτην τὸν κύριον J. Σέρ, ὑποδεικνύων αὐτῷ ὅτι προ-
σέρχεται ξένος, ὅτι ἐκτὸς τοῦ πατριάρχου, εἶναι ἄνδρες περὶ τοὺς
δώδεκα (ὡς ἔμαθον παρὰ τοῦ ἐρμηνέως) μετὰ 3 ἀμαξῶν καὶ δώδεκα
ἵππων. Προθύμως ἀπεκρίνατο. Τότε τρέχω ἐγὼ εἰς τὸ πανδοχεῖον τοῦ
*Χρυσοῦ προβάτου*¹, λέγω τῷ πανδοχεῖ Ἰωάννη Λουναβέρῳ ὅτι

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου σελ. 339.

1. Εἰς τὴν πόλιν πολλὰ ξενοδοχεῖα φέρουσι καὶ σήμερον ἔτι ὀνόματα ζῶων·
ἐγὼ ἔμενον εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς μεγάλης ὁδοῦ ξενοδοχεῖον «*Χρυσοῦς
βοὺς*» (golde Ochsen).

ἀφικνοῦνται ξένοι. Ἐξέρχομαι τῆς Λουσναβίας πύλης συναντῶ αὐτοῦ τοὺς διδάκτορας τὸν Ἰωάννην Βρέντιον θεολόγον καὶ τὸν Ἐρρίκον Βόρρερον γομικόν, μετ' αὐτῶν συνεβάδιζον Ἦδη ἤρχισαν ἵνα συνέρχωνται καὶ θεαταί, ἐπλησίαζον δὲ καὶ οἱ ξένοι. Προσέρχομαι, *προσαγορεύω τὸν μακαριώτατον κύριον πατριάρχην*, διότι οὗτος ὁ τίτλος αὐτοῦ, *καταφιλῶν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ*. Προπορεύομαι ἔχων παρ' ἐμοὶ καὶ τὸν υἱόν μου Οὐρβανὸν καὶ ὀδηγῶν αὐτοὺς εἰς τὸ τοῦ Προβάτου πανδοχεῖον Ἦτο δὲ τις καθήμενος εἰς τὸ πρόσθεν τῆς πατριαρχικῆς ἀμάξης πάντοτε κρατῶν ὑψουμένην ὀρθίαν πρὸ τοῦ πατριάρχου τὴν π: μακρὰν καὶ ἐπάργυρον βακτηρίαν.

Εἶτα, ὠδήγησα αὐτοὺς εἰς τὸ ὄπισθεν ὑπόκαυστον τοῦ πανδοχείου. εἶπον δὲ τῷ κυρίῳ πατριάρχει ἵνα καθήσῃ ὡς καὶ τῷ μητροπολίτῃ καὶ τῷ συνοδεύοντι αὐτὸν ἀρχιμανδρίτῃ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ μέγας ἀδλικὸς δικαστῆς Βουκάρδος Ἀνβαϊλέρος διεπυνθάνετο τὰ περὶ τῆς ἀφίξεως τῶν ξένων παρ' ἐμοῦ, ἀνῆλθον εἰς τὸ Δικαστήριον καὶ ἐκ τοῦ δειπνοῦ προσκαλέσας αὐτὸν εἶπον τίνες ἦσαν καὶ πόσοι οἱ ξένοι. Οὕτως ἐγένετο ἢ εἰς τὸ πανδοχεῖον κάθοδος αὐτῶν μετὰ τὴν ἔκτην ὥραν.

Ὁ πατριάρχης μετὰ ταῦτα ἐπέδωκέ μοι ἵν' ἀναγνώσω μακρὰν μεμβράνην ἑλληνιστὶ γεγραμμένην. Ἐν ταύτῃ ἐλέγετο ὅτι ἀπὸ τοῦ πατριάρχου ἀφηρέθησαν δέκα καὶ ἕξ χιλιάδες δουκάτων ὡς εἰ παρὰ ληστῶν καὶ προετρέποντο ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἵνα φιλοδωρήσωσιν αὐτῷ. Ὑπεγράφεοντο τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων πατριαρχῶν καὶ πολλῶν μητροπολιτῶν καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Τραπεζοῦντος (Μαξίμου). Τὸ ἐπὶ μεμβράνης γράμμα ἦτο γεγραμμένον κατὰ τὸ 7093 ἄ. κ. Κόσμου, ἦτοι κατὰ τὸ (15) 84 ἀπὸ Χριστοῦ. Διετάχθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἵνα παραμείνω παρ' αὐτῷ καὶ συνδειπνήσω. Αὐτοὶ οἱ τρεῖς ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες οὐδέποτε γέγονται κρεῶν, δι' ὃ καὶ παρετέθησαν αὐτοῖς ἰχθύες, καρκῖνοι, λάχανα, ζυμαρικὰ κλ. Ἐκαθήσαμεν πλὴν ἐμοῦ οἱ ἕξις πέντε.

(Ὅρα ἐν τῷ λατινιστὶ πρωτοτύπῳ ἀνωτέρῳ τίνες ἦσαν οἱ ἐν τῷ δειπνῷ παρακαθήσαντες 1—3) καὶ 4

—*Θεόδωρος τοῦ Γεωργίου* τοῦ ἐκ τοῦ Ἄργους, τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Ἀρχιδῶν ὑπηρέτης καὶ διοικητής. Ἐκτελεῖ (κατοικῶν οὐ μακρὰν τοῦ πρωτονοταρίου Θεοδοσίου ἐν ΚΠόλει) καὶ τοῦ πατριάρχου ἐντολὰς τὰ (*μαντάτα*) ἐν τῇ Σουλτανικῇ ἀδλῆ. Ἐχει σύζυγον καὶ τέκνα, τυγχάνει δὲ καὶ συγγενῆς τοῦ Θεοδοσίου, διότι ἡ σύζυγος αὐτοῦ

εἶναι ἀνεπιὰ τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ πατριάρχης παρέδωκέ μοι συστατικὰς παρὰ τοῦ κ. Ἰωάννου Στραϊτβεργέρου ἐκ Culmbach ¹.

Τέκνα τοῦ Ζυγο-
μαλᾶ Θεοδοσίου καὶ
Εἰρήνης. { 1) Κωνσταντῖνος
2) Ἀλέξανδρος
3) θυγάτριον ἀνώνυμον ἔτι διὰ τὸ
μήπω τότε βαπτισθῆναι, τεχθὲν
ιε' Φεβρουαρίου αἰπζ'.

Τριπόλιτζα, πόλις τῆς Μοραίας (Πελοποννήσου) ὅθεν ὁ Θεοδόσιος λαμβάνει κατ' ἔτος σιτηρέσιον, ἦτοι πᾶν εἰσόδημα δι' ἰδίον ἐπιτρόπου, λαμβάνει δὲ καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων, καθὼς καὶ ἄλλοι γραμματεῖς (τοῦ πατριαρχείου) καὶ ἱερεῖς, ὃ καὶ οἱ τοιοῦτοι τόποι **σταυροπήγια** καλοῦνται. Οὗτος εἶναι φιλανθρωπότατος καὶ πανταχόθεν αὐτῷ προσέρχονται.

Σταμάτιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀπεβίωσεν. Ὁ Θεοδόσιος Ναύπλιος [οὔτω] ἔστι. Ναύπλιον καὶ Ἄργος ἀπέχουσι ἀπ' ἀλλήλων μόλις δίωρον.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι νῦν καλοῦνται **Μισιτραῖοι** ἢ Σπάρτη **Μισίτρα**.

Πολλοὶ ναοὶ εἰσι τῆς Σοφίας

Σοφία { 1) ἐν Ἀχρείδῃ ἢ Ἀχρεΐδαις ².
2) ἐν πόλει Σοφία (τῆς Βουλγαρίας)
3) ἐν Κωνσταντινουπόλει
4) ἐν Ἐδέσῃ ἢ Βοδενοῖς. Ἀπέχει διήμερον τῆς Ἀχρίδος
5) Μέγιστος ναὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄλλαι, ἄλλαχοῦ,

Ἐν Ἀθήναις (αἵτινες νῦν μεγάλη πόλις εἶναι) ἐκκλησία μεγίστη εὔρηται καὶ πανωραιότατη, τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπίκλην **ἀκαμάτη** ὅτι οἱ εἰς αὐτὴν εἰσερχόμενοι ὑπὸ τοῦ θαυμάζειν τὰ κάλλη αὐτῆς κοιμῶνται. Ἐν Ἀθήναις νῦν ἔτι ὑπάρχει ναὸς, ὃν καλοῦσι **τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ** ³· οὗ ὁ βωμὸς ταύτην φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: Ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Παῦλος προσῆλθε· καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι καλὸς ναὸς καὶ ἕνεκα τῶν μαρτύρων. Οὔτε οἱ Χριστιανοὶ οὔτε οἱ Σαρακηνοὶ τοῦτον ἔχουσιν εἰς χρῆσιν.

1. Διατηρῶ τὴν ἐν τῷ χειρογράφῳ γραφὴν ἐν ὄλοις, ἢ Culmbach (ium) π. τῆς Βαυαρίας BA τῆς Βαμβέργης. Ὁ κάτ. Culmbacensis.

2. Ἐν Ἀχρείδι δύο ναοί: ὁ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος καὶ ὁ λεγόμενος **κάτω ναὸς** τῆς ἁγίας Σοφίας, ὃν ἔκτισε ὁ Βουλγαροκτόνος Βασίλειος.

3. Ὅρα καὶ **Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν**, τ. Α' ἀρ. 3 ἀνακοίνωσίν μου ἐν σελ. 14 (1929)

Ὁ πατριάρχης Γαβριήλ ἔχει προσέτι ἐκκλησίας ἐν Ἀπουλία καὶ Καλαβρία, ἐν Σικελία καὶ Μελίτη. Λέγει ὅτι ἐν τε τῇ Ἰουστινιανῇ πατρίδι καὶ ταῖς λοιπαῖς [ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν] αὐτοῦ χώραις πλεῖστοι ὑπάρχουσι χριστιανοί, ὀλίγοι δὲ Τοῦρκοι.

Πολλάκις συνέχαιρεν ἑαυτῷ ὅτι *εἰς τὴν μου ὄψιν* ἦλθεν *ὡς τοῖς Ἑλλῆσι καλῶς γνωστοῦ*. Ἐγὼ ἐκάλουν ἑμαυτὸν *ταπεινὸν δοῦλον*.

Γρηγόριος ὁ πάπας ἠθέλησεν ἵνα ἐπιβάλη τὸ νέον αὐτοῦ καλενδάριον *καὶ* τοῖς Ἀρμενίοις, ὡς εἰ ἦσαν ὑπ' αὐτὸν καὶ δὴ ἀκέφαλοι. Ἄλλ' οὗτοι ἠνῆθήσαν λέγοντες ὅτι ἔχουσιν ἴδιον ἀρχιερέα **Γρηγόριον**. Οὗτος φημίζεται ἀρχιεπίσκοπος τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, ἥτις τελεῖ ὑπὸ τοὺς Τοῦρκους.

Ταῦτα τότε ἔμαθον παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸ δεῖπνον. Προσῆνεγκον αὐτῷ τὰς ὑπηρεσίας μου, καὶ χαίρειν εἰπὼν συνέστησα τῷ πανδοχεῖ, ~~ἐπανῆλθον~~ δὲ οἴκαδε περὶ τὴν 9ην ὥραν.

22. Τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν πενθήμερον τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ ἐν Τυβίγγῃ φιλόξενον παραμονὴν ἀφορῶντα, εἰ καὶ μετὰ τινα ἔτη συμπληροῖ αὐτὸς ὁ Κρούσιος ἐν τῷ περιπτύτῳ συγγράμματι αὐτοῦ, τοῖς **Σουηβικοῖς Χρονικοῖς**, ἅτινα κατὰ μετάφρασιν ἀμέσως παρατίθημι, λεπτομερείας οὐκ ὀλίγας παρέχοντα συμπληρωματικῶς καὶ αὐτὸ τὸ συστατικὸν τοῦ οἴκου. πατριάρχου **Θεολήπτου** προσυπογεγραμμένον καὶ ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας τοῦ **Σιλβέστρου**, ἔχοντος καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἱεροσολύμων **Σωφρονίου**, καὶ Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς **Ἰωαννίμ**¹ ὅπερ ὁ Κρούσιος καὶ ἀνέγνω, ὡς λέγεται ἀνωτέρω.

«Τὸν παρελθόντα μῆνα ἔγραψέ μοι ἐκ Πράγας ἐπιστολὴν ὁ αυτοκρατορικὸς ἰατρός Πέτρος Μονάβιος, ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου Μοναβίου, πρώτου ἐν Βρεσλαύτῃ καὶ σοφωτάτου ἀνδρὸς περὶ τῆς μελλούσης αὐτῶν ἐντεῦθεν διόδου. Τοὺς ξένους τούτους (κατὰ προτροπὴν τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἐνδόξου ἀνδρὸς Ἰωσίου Shari ἐν Σβαρτσεμβούργου πρώτου δημάρχου ἐνταῦθα) ὠδήγησα εἰς τὸ δημόσιον ξενοδοχεῖον τοῦ **Χρυσοῦ προβάτου**. Ἐδῶ καθ' ἑκάστην μετ' αὐτῶν ἤμην περὶ διαφορῶν πρα-

1. Τὸ συστατικὸν γράμμα ὁ Legrand ἐδημοσίευσεν ἐκ τῶν **Σ. Χρονικῶν** (II, 802—804) ἀλλ' ἄνευ τῶν 31 ὑπογραφῶν τῶν μητροπολιτῶν ἐν R. E. Grecques 1891 482... Τὴν ἔλλειψιν ταύτην τοῦ Legrand ἀνεπλήρωσεν ὁ **Ζεργλέντης** ἐν σ. 22—23 *τῶν περὶ Ἑλλήνων Σημειωμ.* 1922, ὡς ἐπίσης κατὰ μετάφρασιν τὰ κατωτέρω, μετάφρασιν, τῇ ἧοιᾷ ἐγὼ δὲν παρηκολούθησα.

Τὸ γράμμα ἔφερε χρονολογίαν «ἔτει Ἱηγ', Ἰνδικτ. ιγ, μηνὸς Μαρτίου».

γμάτων διαλεγόμενος· περι ἑρησκευτικῶν ὄμως δὲν ἤθελεν ἵνα ἀναφέρῃ διόλου.

Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς τούτου ἤρχισεν τὸ νέον καθ' Ἑλληνας ἔτος καὶ ἡ νέα ἰνδικτιῶν, δηλαδὴ ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου. Τῇ 3 Σεπτεμβρίου ὁ πατριάρχης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἑπτὰ Ἑλληνες (ἀφοῦ πρότερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν (ecclesia concioni) παρευρέθησαν, ἵνα τοῦλάχιστον παρατηρήσωσι [τὰ κατ' αὐτὴν] πικραθίσαν ἐν τῷ περιωνύμφ στυπενδίῳ εἰς γεῦμα. Κατ' αὐτὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ γεύματος... ὁ Σαμουὴλ Γεράμερος Nyrting, κατὰ μίμησιν τοῦ Νόννου, ἀπήγγειλε ποίημα ἑλληνικὸν ἠρωϊκὸν φιλοφρόνως καὶ σοφῶς ἐκ τοῦ Ἰωάννου Γ' [16, sic Deus dilexit mundum=οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον] ἔπειτα δὲ παρ' ἑμοὶ ἐδείκνησαν. Ὁ πατριάρχης εἶχε συστατικὸν γράμμα πρὸς ὄλους τοὺς ἡγεμόνας ὑπὸ πολλῶν πατριαρχῶν, οἵτινες παρῆσαν ἐν τῇ Συνόδῳ.

β) Ἐπισκέψεις ἐν Τυβίγγῃ τῶν πατριαρχῶν.

(Diarium, VII, 296 κ.)

§ 23. Maii 5. Die tr lucido, nubilo, rorante

(Graecorum duorum adventus.

...Commendabat mihi D. Joan. Guiln. Stuckius duos Graecos. Hos per meum nepotem Conradei (?) curarii mihi in platea adduci (1) et eos in cauponam S. Angeli ad Ulr. Moserum deduxi. Non habent ullas literas sed eas sibi ereptas aiunt. Jussi eos conscribere suas συμφοράς· Cras videbo. Intellexi, eorum unum esse Ἀθανάσιον τοῦ κῦ Γαβριήλ, qui ante 12 ferè annos hic Tybingae fuît, in Ep(iscop)atu vel Patriarchatu τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς, cum ille sit mortuus, successorem; alterum esse Ἰερεμίαν τὸν τῆς Πελαγονίας et Preleapi¹ ἐπίσκοπον, qui illo tempore, μετὰ τοῦ Γαβριήλ hic fuerit. Jussi expectare in crastinum. Postea domi ἐλουσάμην, χροίαν ἔχων.

Τῇ ἐπιούσῃ Μαΐου 6, γράφει:

Mai 6, Die (†) sereno.

...Inrerfuerunt Graeci a meo nepote introducti. Monitu meo, ὁ τῆς Πελαγονίας καὶ Περλεάπου Ἰερεμίας, Graece mihi descriptam

1. Περλεάπου, εἶναι ὁ Περλεπές, ἐν τῷ τέως νομῷ Μοναστηρίου (Βιτωλίων Β. Α.). Τὴν διόρθωσιν ὀφείλω τῷ σεβαστῷ φίλῳ καθηγητῇ κ. Schmid.

attulit suam et socii Ἀθανασίου fortunam. Item sultanicam oblongam chartam¹, pulcherrimè Arabicâ L[ingua] scriptam, cum Sultani M (Μεμετόυ) signo (wie ein türkischer Bund oder Hut, und darunder ueberwarz schien wie ein tolch mit vergul- ten zügen und buchstaben, das andere schwartz), quae charta ante 6 annos scripta tes atur: eos concessū Sultani esse archie- piscopos factos, utroque - 1000 Ducatos dante. Haec non est eis Mediolani erepta, quia non intellecta.

Ἔπονται ἀμέσως αἱ ἐξῆς σπουδαῖαι πληροφορία:

Patriarchae Constantinopoli ut D. Hieremias [δῆλα δὴ ὁ ἐπί- σκοπος Π. καὶ Περγλείου] à 6 annis plures.

1) ὁ **Ἰερεμίας** ad quem saepe scripsi mus (+) 1595².

2) **Μαυθαῖος** hodie rursus patriarcha; Semel ejectus, mensibus scil: 6 post mortem Hieremiae (.)

3) **Γαβριήλ**, qui fuit ante ἀρχιεπίσκοπος Thessalonicae Hic (+).

4) **Διονύσιος** ὁ Καρύκης Ep[iscopu]s Φιλιππουπόλεως.

2) Ἀθηνῶν postea patriarcha; tunc (+)³.

5) **Μελέτιος** ὁ Ἀλεξανδρείας πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας patriarcha ἔτος ἔν: sed' ἐπιτροπικῶς τὸ πατριαρχεῖον κυβερνήσας.

6) Nunc iterum ὁ **Μαυθαῖος**. Ὁ Ἰερεμίας εἶδε τὴν Turcograecia ἐν Πράγα διατρίβαν καὶ ἐβεβαίωσε τῷ Κρούσιῳ ὅτι ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ εἶναι ἀληθῆ. Ἐν Τυβίγγῃ ἠγόρασε (sumpsit) ἀντίτυπον αὐτῆς τὸ ὁποῖον εἶχε συνδεδεμένον τὰ Acta et. Scripta Constantinopoli- tana, βιβλίον, ὅπερ δὲν ἐγνώριζε.

Ὁ Κρούσιος ἐν συνεχείᾳ ἀναγράφει καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς Τυβίγγην ἐπισήμου ἐπισκέψεως ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον **Γαβριήλ**, ἦτοι πρὸ ἐνδεκαετίας (initio Septembris 1587) γνωρισθέντας αὐτῷ ἐκ τῆς συνοδείας, οἵτινες σὺν τῷ Ἰερεμῖα εἶναι.

Ἀνθιμος. Ἀχρειδῶν ἀρχιμανδριτῆς ἱερομόναχος. Adhuc vivit.

Θεόδωρος⁴, τῆς Ἀχρειδῶν Ἐκκλησίας ὑπηρέτης, vivit.

1. Εἶναι τὸ σουλτανικὸν **φιρμάνιον**, δι' οὗ ἀνεγνωρίζετο καὶ καθιδρύετο ἐν τῇ ἔδρᾳ αὐτοῦ ἕκαστος μητροπολίτης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς I. Συνόδου ἐκ- λογὴν.

2. Τὸ σημεῖον (+) σημαίνει=θανῶν.

3. Ὅρα **Γεδεῶν Π.** Πίναιας πρὸς παραβολὴν Ὁ Καρύκης **Θεοφάνης**, ὁ τέως μ. πρωτοσύγκελλος, ὁ Φιλιππουπόλεως, εἶτα Ἀθηνῶν καὶ τέλος Οἴκουμ. Πατριάρχης.

4. Ὅρα ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἀνωτέρῳ ὅτι ἦτο ἐκ τοῦ Ἀργουῶ—ἦτο οὐ μόνον

Ἰωάσαφ ἀρχιδιάκονος, ὅστις *τόρα εἶναι* ἐπίσκοπος. Ἄετοῦ καὶ Ἀγγελοκάστρου ἐν Ἑλλάδι sub archiepiscopatu Naupacti et Artae.

Ἰωάννης Μένεσις, πρωτοκανονάρχης [Ἀχρειδῶν τοιοῦτος καὶ τόρα.]

Προσέτι εἶχον à Caesare epistolas senas, scil[icet].

ad	}	Regem Hispanum
		Albertum Archiducem
		Legatum ejus
		Legatum Hispanum
		Ducem (ἡγεμόνα) Neapolitanum
		Ducem Siciliae.

§ 24. Ὁ Κρούσιος καλοκαγάθως ἔδωκεν αὐτοῖς, κατὰ τὰ αὐτῶ εἰδησιμένα, *νοστατικὴν ἀνοικτὴν* πρὸς τοὺς πρίγκιπας, κόμιτας, εὐγενεῖς κλ. ἐπιστολὴν λατινιστὴν, ἣν τοσούτῳ εὐχαριστότερον ἀναδημοσιεύω ἐνταῦθα, ἅτε διαφωτίζουσιν καὶ συμπληροῦσιν τὰ κατὰ τοὺς νέους ἐπισήμους ἐκέτας¹ ἀπαλλάττουσιν δὲ καὶ ἐμὲ μετὰ τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶ ἀναπτύξεως.

Ad illustrissimos Principes, illustres Comites et Barones, reverendos, nobiles, clarissimos, doctissimos quosque, ac pios viros.

Graeci hi duo, archiepiscopi sunt: unus Achridarum prima(e) Justinianae, in Bulgaria²: alter vero, Pelagoniae et Perleapi, in Macedonia. Hi a synodo suae gentis emissi, ut tria millia armatorum, cum instructu bellico, a Caesarea Mte (=maiestate) impetrarent: quibus Bulgari Graecique sese, adin adjunctis suis viribus in libertatem exoptatam vindicarent: primo Neapolin³ deinde Romam venerunt: insalutatoque papa rectam in Germaniam contenderunt, Pragae ab Imp. clementer accepti liberaliter habitum, cum literis ad regem Hispanum, ad Archiducem Albertum, ad alios, dimissi sunt. Cum autem Mediolani

ὀπηρέτης ἀλλὰ καὶ διοικητής, κατέκει ἐν ΚΠ, ἦτο συγγενὴς τοῦ Θεοδοσίου καὶ ἐξετέλει, καθήκοντα οἰονεὶ *καπουκεχαγιά* τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρειδῶν παρὰ τῆ Σουλτανικῆς Αὐλῆς.

1. R. E. Grecques, 1898 σ. 299.

2. Ἄντι in Macedonia, ἀφοῦ ἡ Πελαγονία καὶ ὁ Πηρίλαπος φέρεται παρ' αὐτῶ ὁρθῶς in Macedonia.

3. Ἐν τῇ ὡς ἀναγινώσκω «Neapoli nihil impetrarunt: quod ille ἡγεμῶν sibi potestatem esse negaret» καὶ ὁ Ἀθανάσιος· «si haberem 3 millia fortium Germanorum ego caperem C)polin (μὲ 3 χιλιάδας Γερμανοὺς ἐγὼ θὰ ἔπαιρνα τὴν Πόλιν!).

essent, Papae procuratione (quod ipsum Graeci non reverenter accessissent et pro capite agnovissent¹, quod item Graeci, libertatem adepti possent Synodum congregare, inibique Pontificis σαθρὰ καὶ γελοιώδη, ut ipsi vocant, putrida et ridicula, dogmata condemnare). Papae procuratione, inquam, a Mediolanensi Epo, et quibusdam Dominicanis² in custodiam dati sunt; dumque Papae decretum de ipsis veniret detenti. Sed ipsi è custodia eruperunt, noctu evaserunt: in fuga triduum sine cibo continuerunt (spoliati omnibus Caesaris literis et Graecis Latinisque sui commendationibus equis et vestibus) donec in Helvetiam pervenerunt: Inde Tybingam quoque intrarunt et nunc ad Imp. redire fortunamque suam exponere constituerunt. Interim pauperes sunt, et opem aliquam a proximo quovis misericorde chr(isti)ano reverenter petunt. Faciet eorum quisque officium, pro sua pietate: Ipsi gratis animis agnoscent

Martinus Crusius
utriusque eloquentiae professor
Tybingae, 6 Maii 1599.

Hanc commendationem sigillo meo testatam. [Epistola Sultánica, ante 6 annos Arabicè scripta, est testimonium ipsos esse suo concessu Archiepiscopos factos].

Ὁ Κρούσιος οὐχὶ μόνον τὴν ἀπανταχοῦσαν ταύτην ὑπέγραψε καὶ ἐσφράγισεν, ἀλλὰ μετὰ τινος σειρᾶς σημειοῦται: ὅτι *ἔγραψε αὐτοῖς καὶ germanicum συστατικόν*. (σ. 303 κώδ.).

Ὁ Κρούσιος ἀμέσως συνεχίζει: «mecum coenati sunt ambo Graeci. Varia locuti sumus. Cum Athanasio de religione contuli. Consentimus in his: Ἐπὶ τίνων δὲ σημείων ἔμειναν σύμφωνοι Κρούσιος καὶ ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν ἐν ἀμέσῳ συνεχρία ἀναγράφεται ὑπὸ τοῦ Κρούσιου ὡς ἐξῆς:

- 1) Omnes natura sumus corrupti.
- 2) Erecti sumus pro missione Seminis in paradiso.
- 3) Haec p. dico³ fuit apud Patriarchas;

1. Ἐπίσης ἐν τῇ ᾧα «Papa eos vocabat σχισματικούς καὶ αἰρετικούς» Ἀνάγνωθι καὶ ὅσα ἀνακοινοῦνται ἐν οἰκείῳ τόσῳ ἀνωτέρῳ.

2. Ἀυτόθι ἐν τῇ ᾧα «armata manu exuti suis ἀρχιερατικαῖς vestibus».

3. =praedictio (πρόρρησις) ἢ praedicatio (κήρυξις).

4) in populo Hebraeo, peculiariter electo, fuere τύποι καὶ σκηναὶ de Chro (=Christo).

5) Chro exhibitō, Veritas et φῶς venit, illis abolitis;

6) justificamur et conservamur Sola fide, id est fiduciâ Chri.

7) fidem dant fructus, id est bona op(er)a, testari, opera charitatis.

§ 25. Ἐν τῷ μεταξύ τῶν συνομιλιῶν ἢ συζητήσεων τούτων ὁ Κρούσιος, ὡς σημειοῦται ἐν περισελιδίῳ σημειώσει λέγει: ὅτι ἐπεδείξατο αὐτοῖς (ostendi eis) τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ ἐν χειρογράφῳ, μίαν δ' ἐξ αὐτῶν—δὲν λέγει ὁμως τίνα καὶ ἐπὶ τίνος θέματος—καὶ ἀνέγνω ἐνώπιον αὐτῶν, ἵνα τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτοῦ δοκιμάσωσι (cujus ὀρθοδοξίαν probarunt) ¹.

Μετὰ ταῦτα ἐξιστορεῖ τὰ τῆς φιλικῆς συνομιλίας ὡς ἐξῆς:

De invocatione [ἐπικλήσεως τῶν ἁγίων] dissentielamus. Ille sanctos invocare volebat: quia amima ipsorum sit condita κατ' εἰκόνα Θεοῦ: quia sit jam πνεῦμα purum et coram Deo agens. Respondi ego, non sequi inde invocationem, non esse invocandos: quia nullum extet in S. Literis rei praeceptum nullum exemplum, detrahi Deo suum honorem. Christum dicere; Venite ad me, non ad Petrum, Mariam. Dicere Pater moster (οὔτω) in Psalm: 50 invoca me, non alium: In Esaia dici, Abraam nos non novit. Sanctos non esse omnipotentes, esse περιορισμένους, non ubique esse. Quievit: Dixi, μέμνησθε τούτων τῶν λόγων.

Ἡ συνομιλία ἔπειτα περιεστράφη περὶ τὰς περιπετείας τῶν φιλοξενουμένων:

Ipsi non audent redire domum. Habent hostes Turcam et papam (·:·). Veneti ipsos metuunt, ut qui Uscochis vicini,

¹ Ὁ Κρούσιος δὲν εἶχεν εἰσεῖτι τὰς ἀπὸ ἐπὶ συνειλεγμένας αὐτοῦ ἑλληνιστὶ Ὀμιλίας (Cōsiciones) δημοσιεύσει. Ὁ «Στέφανος Ἐνιαυτοῦ» = Corona anni=ἦτοι ἐξήγησις τῶν δι' ὅλου τοῦ Ἐνιαυτοῦ ἐν ταῖς Κυριακαῖς ἡμέραις καὶ ἑορταῖς ἐν Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσσομένων ἐκ τῆς Τυβίγγης καὶ ἄλλων ἱεροκληθῶν ὑπὸ Μαρτίνου τοῦ Κρουσίου... Witebergae, ἐδημοσιεύθη τῷ 1602—1603, εἰς μέγα σχῆμα, ἐν 4 τόμοις. Ἐν ἀμφοτέροις γλώττη ἀνιπροσώπως τὸ κείμενον.

(·:·) Ὑποπιτεύουσι οὐ μόνον τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ καὶ τὸν πάπαν· βεβίως διότι τοῖς νεύμασιν αὐτοῦ δὲν ἠκολούθησαν οὗτοι, ὡς ὁ Γαβριήλ...

cum eis contra eos fecerint, apud Aulonam, juxta sinum Adriaticum. Ait Athanasios, se et ducentos secum mortem 500 Turcis ibi intulisse caeteros fugisse. Fuisse totum exercitum 5000 Turcarum. Sultanum ἐπικηρυκεῦσαι 10000 Ducatos suo capiti. Cogitare jam non velle redire Pragam, sed Norimbergae manere ad tempus: et Caesari Scribere, atque ibi rursus expectare. Ait, suum ex patre nepotem (Ἰωάννην) adhuc Mediolani teneri. Sed dimissum iri ut adolescentem. Non Meletium¹ sed quendam alium (ex haeretica secta Jacobitarum) Alexandriae degentem, Papae se subdidisse. A Meletio damnari Papatum et Concilium (1438) Florentinum. Nunc iterum esse Alexandriae.

Κατόπιν ἐπάγεται, τίνες αὐτοῖς ἐβοήθησαν, αὐτοῦ εἰσηγουμένου.

Munera eis data, me agente: ὁ πρύτανις [magn: D D. Harpreshtol]³ fl. à barone D. Henr: Landavo nihil: nescio qua re. Facultas mea (ἡ φιλοσοφικὴ Σχολὴ δῆλα δὴ) eis dat 2 fl. M. Henricus Wellingius 6 bae. Princeps, Joannes Fridericus et Barones 3 fl. 3 bac. Princeps Palatinus Aug. 20 bac.

Τῇ ἐπιούσῃ, Μαΐου 7, γράφει:

Maii 7, Die ☾ serenissima.

Archiepiscopus Ἱερεμίας describit mihi Graece in canpona Angeli historiam suam amborum.

Ἑλληνιστὶ ὑπέβαλεν ὁ Ἱερεμίας τὰ κατ' αὐτοῦς, ἅτινα ὁ Κρούσιος λατινιστὶ μετέγραψε, καταλαμβάνουσι δὲ τρεῖς σελίδας τοῦ κώδικος². Ἐκ τούτων κατ' ἐκλογὴν ἀντιγράφω τὰ ἐξῆς:

...Descripserunt meo rogatu (ipse Ἱερεμίας suam historiam et fortunam ij chartis (3 foliis) graece et vesperi, ad me venientes, mihi cum libris reddiderunt. Possunt ferre ut aliquandō publicem. Dixit mihi Ἀθανάσιος haec: «Ante 8 annos fui Romae. Tunc unus cardinalius (sedente Papa Gregorio)

1 Δὲν εἶναι ὁ τῷ πάπῃ ὑποταχθεὶς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ἀλλὰ ὁ τῶν Ἰσκιωβιτῶν. Ὁ Πηγᾶς καταδικάζει τὰ τῆς Ρώμης καὶ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, τονίζει ὁ Κρούσιος, ὅστις προστίθησι καὶ τὴν λεπτομέρειαν ὅτι ὁ Μελέτιος τότε (1599) εὕρισκται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

2. σ. 305—307. Μετὰ τινος λύπης ἄλλα παραλείπω.

Sphondratus, fame interemit (ἀπέκτεινε) spatio duorum mensium ἑκατὸν τεσσαράκοντα mill. hominum, dum suum frumentum, alio exportatum, vendiderit; Meletius (inquit idem) καλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης μέλος σεσαθρωμένον καὶ διὰ τοῦτο ἀπέχεται αὐτῆς· τὴν ἐν Φλωρεντία σύνοδον καλεῖ π ο ν η ρ ἄ ν σύνοδον καὶ διὰ τοῦτο ἀμύνονται (ὀργίζονται) οἱ Λατῖνοι (Pontificii) αὐτῷ.

»Aid, omne genus scelorum committi Romae: πορνείαν, σοδομίαν, μαιφονίαν τρ. Param capere tributum quotannis a per multis millibus πορνῶν».

§ 26 *Τῇ μετεπιούσῃ ἦτοι τῇ 8 Μαΐου ὁ Κρούσιος συμπληροῖ:*

Dedi, postridie discessuris, omnem pecuniam quam eis collegeram quae fuit ad X φλ. Tiguri acceperant X coronatos. Dedi eis commendationem ad quosvis, Latinam cf. superam [τὴν ἀνωτέρω δημοσιευομένην].

Dedi schedam ut paterna charitate pro eis sollicitus locorum itineris Norimbergam 1 per Ulman 2 per Gamundiam βραχυτέραν.

Ipsi mihi gratias saepius agerunt longam et tranquillam vitam, felicitatem omnem, saepius precati sunt. Ultro promiserunt se de sua fortuna ad me Norimbergae scripturos. Ὁ Ἀθανάσιος etiam τὴν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἀπολογίαὶν id est quid is responsurus sit.

Sic dimisi eos (Athanasio me ultimum, ut ante saepe fecerat complexo) omnia fausta precatus: ὁ κς φυ' ἄξειεν ὑμῶν τὴν ἔξοδον καὶ τὴν ἔσοδον: ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. Ait saepe Athanasius, me πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος γινώριμον esse.

Postridie, hospiti persolutione facta, honeste circa H sextam horam¹ mane discesserunt. Ulman² Optavi τῷ Βλαχίας Μιχαήλ μακρὰν καὶ νικητικὴν ζωὴν. Vult ei indicare. Dedi eis 2 εἰκόνας μου.

Νέον Κουρί

Θεσσαλονίκης
(ἔπεται τὸ τέλος)

B. A. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ

Διδάσκαλος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

1. Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς λέξεως ἀφείλω τῷ φιλότατῳ μοι καθηγητῇ κ. Schmid.
2. Ὁμοίως.